ОЛІМПІАДНІ ЗАВДАННЯ З ПРАВОЗНАВСТВА (9 КЛАС)

Примітки:
а) Правильні відповіді у завданнях 1-15 позначені жирним шрифтом у варіанті з відповідною правильною літерою (змістовно)
б) Правильні відповіді у завданнях 16-19 позначені під кожним тестом у форматі: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г тощо
в) Правильні відповіді у завданнях 20-22 позначені жирним шрифтом у варіантах з відповідними правильними літерами (змістовно)
г) Відображення варіантів відповідей у Google Forms для учнів відбувалось без літер та з опцією перемішування варіантів з мотивів академічної доброчесності.

ЧАСТИНА І. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (завдання 1–15)

1. Уважно прочитайте текст. Визначте форму державного політичного режиму.
Держава складається з великого острова та чотирьох груп дрібних островів (архіпелагів). Народ, що населяє великий острів, першим утворив державу (герцогство), захопив і колонізував два найближчі архіпелаги, народи яких жили в умовах додержавного устрою, а також держави, утворені народами двох інших архіпелагів. Представники народів чотирьох архіпелагів дотепер не можуть служити у війську або бути чиновниками. Герцог, що править зараз, дарував населенню конституцію. Населення обирає парламент, який призначає виконавчу владу: Раду міністрів і головного міністра. На трьох останніх виборах перемагає Партія добробуту, яка призначає головним міністром одну й ту ж саму особу, яка не збирається віддавати владу нікому. Усі партії, які беруть участь у виборах мають декларувати свою відданість герцогу, головному міністрові й Партії добробуту, критика яких законодавчо заборонена. Усі політичні противники головного міністра посаджені у в'язницю або емігрували. Держава захищає право приватної власності і свободу підприємництва незалежно від місця проживання та етнічного походження особи. Усі наймані працівники користуються медичним і пенсійним страхуванням. Державне телебачення транслює програми мовами всіх народів, що населяють державу.
А. Авторитарний.
Б. Демократичний.
В. Монархічний.
Г. Тоталітарний.

2. Уважно прочитайте текст. Оберіть правову категорію, що відповідає змісту наведеного нижче тексту.
Держава утворена внаслідок добровільного об'єднання чотирьох суверенних королівств, які погодилися спільно розробляти велике нафтове родовище, видобувати, транспортувати й продавати нафту, здійснювати спільні соціальні й оборонні проєкти на зароблені кошти. Кожен із чотирьох королів є головою держави один раз

на рік впродовж трьох місяців, у цей період він виконує роль представника держави у світі і верховного головнокомандувача збройних сил держави. Інші королі утворюють раду трьох, яка може накласти вето на будь-яке рішення правителя. Кожне королівство зберегло свою конституцію і закони, суди, свій парламент і уряд, відповідальний перед депутатами. Держава має гімн, прапор і герб, спільні війська і грошову одиницю. Усі інші питання взаємодії всередині держави між королівствами здійснюється на підставі договорів між ними. У королівствах панує верховенство права, раз на чотири роки відбуваються чесні вибори парламентів, суди захищають права і свободи підданих, передбачені конституціями королівств.

А. Унітарна держава.

Б. Федерація.

В. Конфедерація.

Г. Автономна територія у складі унітарної держави.

3. Уважно прочитайте текст. Визначте форму правління держави.

Країна розділена на 10 областей, на чолі яких стоять призначені королем губернатори. Законодавчу владу здійснює двопалатний парламент, а вищою виконавчою владою є уряд, який формується партією, що перемогла на виборах до парламенту. Прем'єр-міністр підзвітний парламенту.

А. Абсолютна монархія

Б. Парламентська монархія

В. Парламентська республіка

Г. Президентська республіка

4. 15-річний Олексій придбав у магазині планшет за кошти, які отримав у подарунок від дідуся. Що є об'єктом цих правовідносин?

А. 15-річний Олексій

Б. Магазин

В. Планшет

Г. Гроші дідуся

5. Яка з наведених обставин належить до юридичних подій?

А. Укладення договору оренди квартири

Б. Настання повноліття особи

В. Подання позовної заяви до суду

Г. Викрадення майна з магазину

6. Який елемент складу правопорушення відображає внутрішнє психічне ставлення особи до вчиненого нею протиправного діяння та його наслідків?

А. Об'єкт правопорушення

Б. Суб'єкт правопорушення

В. Об'єктивна сторона правопорушення

Г. Суб'єктивна сторона правопорушення

7. Визначте ситуацію, у якій не йдеться про порушення державного суверенітету.

А. Президент іноземної нафтової компанії запропонував уряду держави, у якій ведеться видобуток нафти, щоб великі збитки, нанесені майну його компанії потужним ураганом, були негайно і повністю компенсовані з державного бюджету.

Б. Голова місцевого самоврядування провінції зажадав від уряду і парламенту трикратного збільшення дотацій, погрожуючи проведенням референдуму про відокремлення від держави.

В. Президент держави А. запропонував органам державної влади держави Б. передати під владу держави А. великий острів.

Г. Уряд держави уклав рівноправну міжурядову угоду про економічне співробітництво та взаємодопомогу з іншою суверенною державою.

8. Система загальнообов'язкових, формально визначених правил поведінки, які встановлюються та охороняються державою, це:
А. Мораль
Б. Суб’єктивне право
В. Об’єктивне право
Г. Система законодавства

9. Відповідно до Кримінального кодексу України, особа визнається неосудною, якщо під час вчинення суспільно небезпечного діяння вона не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок:
А. Перебування у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння
Б. Хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства чи іншого хворобливого стану психіки
В. Перебування у стані сильного душевного хвилювання
Г. Недосягнення 18-річного віку

10. Право покупця ознайомитися з інформацією про товар належить у складі правовідносин до:
А. Суб’єкта правовідносин.
Б. Об’єкта правовідносин.
В. Юридичного аспекту (сторони) змісту правовідносин.
Г. Фактичного аспекту (сторони) змісту правовідносин.

11. Який орган в Україні є єдиним органом законодавчої влади?
А. Верховна Рада України
Б. Президент України
В. Кабінет Міністрів України
Г. Верховний Суд

12. Обов'язковою ознакою будь-якої держави, що характеризує її незалежність у внутрішніх і зовнішніх відносинах (справах), є:
А. Державний суверенітет
Б. Розподіл влади на три гілки
В. Наявність державних кордонів
Г. Наявність Конституції як основного закону держави

13. Уважно прочитайте правову ситуацію. Визначте суб'єктивну сторону кримінального правопорушення (а саме – форму вини) Андрія, унаслідок якого було поранено перехожого.
43-річний Андрій, намагаючись уникнути затримання поліцією за скоєння пограбування, забіг у людне кафе та здійснив декілька пострілів із вогнепальної зброї в бік виходу. При цьому Андрій усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачав можливість поранення або смерті випадкових відвідувачів і перехожих, і хоча не бажав настання таких наслідків, свідомо припускав їх (ставився до них байдуже).
А. Прямий умисел.
Б. Непрямий умисел.
В. Кримінальна протиправна самовпевненість.
Г. Кримінальна протиправна недбалість.

14. Коли особа вважається невинуватою у вчиненні злочину?
А. До моменту її притягнення до відповідальності
Б. До набрання рішенням суду законної сили або визнання своєї вини
В. До моменту пред'явлення обвинувачення
Г. Доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду

15. Відповідно до Конституції України, до основних конституційних обов'язків громадян України НЕ належить:
А. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України
Б. Сплата податків і зборів у розмірах і порядку, встановлених законом
В. Вступ до лав політичної партії або громадської організації
Г. Шанування державних символів України

ЧАСТИНА ІІ. Завдання на встановлення відповідності (16–19)

16. Установіть відповідність між видом правопорушення та конкретною життєвою ситуацією:
1. Дисциплінарний проступок
2. Адміністративне правопорушення (проступок)
3. Цивільне правопорушення
4. Кримінальне правопорушення

А. Громадянин М. без поважних причин запізнився на роботу на 2 години
Б. 16-річний Т. розпивав алкогольні напої у міському парку
В. Підприємство не поставило товар у строк, передбачений договором
Г. Громадянин В. учинив крадіжку майна на суму 4555 грн станом на 2026 рік
Д. Учень 9 класу відмовився відповідати на запитання вчителя без присутності батьків.
Відповідь: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г

17. Установіть відповідність між елементом складу правовідносин та його змістом у конкретній ситуації (купівля-продаж книги в книжковому магазині):
1. Суб’єкт правовідносин
2. Об’єкт правовідносин
3. Суб’єктивне право
4. Юридичний обов’язок

А. Придбана друкована книга
Б. Книжковий магазин
В. Можливість покупця вимагати передачі якісного товару
Г. Необхідність покупця сплатити встановлену ціну товару
Д. Грошовий чек
Відповідь: 1-Б, 2-А, 3-В, 4-Г

18. Установіть відповідність між обставинами та їхнім правовим значенням щодо юридичної відповідальності:
1. Необхідна оборона
2. Стан алкогольного сп'яніння
3. Щире каяття та усунення заподіяної шкоди
4. Вчинення кримінального правопорушення неповнолітнім

А. Обставина, що виключає протиправність діяння та юридичну відповідальність
Б. Обставина, що обтяжує відповідальність
В. Обставина, що пом'якшує відповідальність
Г. Підстава для застосування особливих заходів та врахування при призначенні покарання
Д. Підстава для безумовного звільнення від покарання
Відповідь: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г

19. Установіть відповідність між поняттями з теорії права та їхнім змістом:
1. Джерела (форми) права
2. Галузь права
3. Норма права
4. Правоздатність

А. Система юридичних норм, що регулюють певну сферу суспільних відносин

Б. Зовнішні форми вираження та закріплення правових норм
В. Загальнообов'язкове правило поведінки, сформульоване й санкціоноване державою
Г. Здатність особи мати юридичні права та обов'язки. Д. Фактичні обставини, з якими закон пов’язує виникнення правовідносин

Відповідь: 1-Б, 2-А, 3-В, 4-Г

ЧАСТИНА ІІІ. Завдання з вибором 3 правильних відповідей із 7 (20–22)

20. Визначте, у яких із наведених нижче правових ситуаціях настане кримінальна відповідальність (виберіть 3 правильні відповіді із 7)

А. 17-річний Олексій побив іншого співробітника фірми (наніс тілесні ушкодження середньої тяжкості) за розпорядженням директора фірми.
Б. 16-річний Павло вкрав квіти на суму 5000 грн для своєї дівчини.
В. 41-річний Петро не сплатив за проїзд у тролейбусі.
Г. 18-річна Олена підсковзнулася на кризі і в падінні збила з ніг 72-річного Павла.
Ґ. 37-річний стоматолог Максим не перевірив реакцію пацієнта на знеболювальне, яке вколов. Пацієнт помер під час стоматологічного лікування.
Д. 13-річний Артур тривалий час голосно нецензурно лаявся вночі.
Е. 15-річний Сергій вчинив дрібну крадіжку майна на суму 200 грн в 2025 р.

21. Оберіть юридичні факти, які належать до правоприпиняючих дій (виберіть 3 правильні відповіді із 7)
А. Укладення шлюбу між громадянами
Б. Розірвання трудового договору за угодою сторін
В. Досягнення особою 18-річного віку
Г. Відмова від права власності
Ґ. Смерть громадянина
Д. Сплата боргу за договором позики
Е. Настання стихійного лиха

22. Укажіть обов’язкові ознаки держави як особливої організації суспільства (виберіть 3 правильні відповіді із 7)
А. Наявність публічної (державної) влади
Б. Наявність двох і більше релігійних громад
В. Суверенітет
Г. Наявність конституції як єдиного джерела права
Ґ. Територія з визначеними кордонами
Д. Обов'язкова наявність монарха
Е. Членство в Організації Об’єднаних Націй (ООН)